

KM ด้านการผลิตบัณฑิต

องค์ความรู้ และแนวปฏิบัติที่ดี เรื่อง “เทคนิคการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม”

ผู้มีความรู้ ทักษะ และมีประสบการณ์ตรง (tacit knowledge) :

รศ. ดร. ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์

อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผศ. ดร. นิลิต พันธมิตร

อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

องค์ความรู้ และแนวปฏิบัติที่ดี เรื่อง “เทคนิคการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม”

การจัดการเรียนการสอนต้องเป็นไปตามหลักการของกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ อาจารย์จึงต้องมีเทคนิคการเรียนการสอนแบบใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา ดังนั้นคณะฯ จึงมีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กร และเผยแพร่เทคนิคและเคล็ดลับการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมให้คณาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อไป ทั้งนี้ ได้สรุปองค์ความรู้ และแนวปฏิบัติที่ดี เรื่อง “เทคนิคการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม” ดังนี้

1. จัดทำสภาพแวดล้อมของห้องเรียนที่กระตุ้นการมีส่วนร่วม โดยการแบ่งกลุ่มในห้องเรียน ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และปรับปรุงแรงจูงใจของนักศึกษา พร้อมเปิดโอกาสให้ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งคิดโจทย์/คำถาม และตอบโจทย์ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันกับเพื่อนในห้อง โดยอาจารย์ผู้สอนควรควบคุมการสอนตลอดทั้งคาบเรียน และมีการสรุปประเด็นของบทเรียนให้แก่นักศึกษาด้วย
2. จัดการเรียนการสอน โดยเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้และเข้าใจความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยเน้นการพัฒนาแบบยั่งยืนในยุคโลกาภิวัตน์ กระตุ้นให้นักศึกษารู้จักวิเคราะห์และเข้าใจแนวคิด ทฤษฎีต่างๆของเศรษฐกิจชุมชน โดยการศึกษาออกสถานที่ เพื่อให้สัมผัสกับเหตุการณ์จริง และได้รับประสบการณ์จริง ตัวอย่างเช่น กระบวนวิชา 751321 (การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน) และกระบวนวิชา 751441 (เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรน้ำ)
3. มีสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ เช่น เปิดวิดีโอทัศน์ในห้องเรียน
4. กระตุ้นกลุ่มนักศึกษาช่วยกันระดมความคิดและต่อยอดความคิด เพื่อให้ผู้เรียนตื่นตัวและสนใจอย่างต่อเนื่อง
5. การอภิปรายแบบมีส่วนร่วมประกอบ โดยการพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหาและอภิปรายก่อนที่จะแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในกลุ่มใหญ่
6. ฝึกปฏิบัติวางแผนการทำกิจกรรมกลุ่ม ฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ ทำรายงานผลการเรียนรู้จากบันทึกความรู้ การคิด และการรายงานผลการเรียนรู้ ช่วยให้นักศึกษาได้ค้นพบตนเอง เข้าใจความต้องการและทราบถึงระดับความสามารถของตนเองจากการฝึกฝนทักษะต่างๆ โดยจะต้องให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้น เพราะ

นักศึกษาได้ค้นพบตนเอง เข้าใจความต้องการ และทราบถึงระดับความสามารถของตนเอง ซึ่งจะเป็นส่วนกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น

7. นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการตั้งประสบการณ์ของนักศึกษา อาจารย์ผู้สอนอาจใช้คำถามตั้งประสบการณ์ของนักศึกษาที่มีอยู่ออกมาใช้ในการเรียนรู้ แลกเปลี่ยน และแบ่งปันประสบการณ์ที่เหมือนหรือแตกต่างภายในกลุ่ม โดยการทบทวนความรู้เดิมหรือความรู้จากการบรรยายในครั้งก่อน ก่อนต่อยอดความรู้ใหม่ นักศึกษาจะรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญที่มีคนฟังเรื่องราวของตนเอง ได้รับโอกาสรับรู้เรื่องราวของคนอื่นซึ่งทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น เกิดสัมพันธภาพในกลุ่มนักศึกษา และเกิดเจตคติที่ดีในการเรียนรู้ ทั้งยังได้รับการสะท้อนจากการแสดงความคิดเห็นจากนักศึกษาอื่นๆและทำให้อาจารย์ได้เชื่อมโยงความรู้เดิม เสริมความรู้ประเด็นต่างๆ ที่สอดคล้องกับประสบการณ์จริงของนักศึกษา ก่อนที่ให้ความรู้ใหม่ หากนักศึกษาไม่มีประสบการณ์ อาจารย์อาจจะยกกรณีหรือสถานการณ์ตัวอย่าง ให้นักศึกษาได้ร่วมแสดงความคิดเห็น
8. นอกเหนือจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในห้องเรียนแล้ว ได้มีการเรียนเชิญวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญมาบรรยายให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน นอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติ เพื่อให้นักศึกษาได้รับความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ เพื่อนำไปต่อยอดความคิด และเกิดองค์ความรู้ใหม่ร่วมกันต่อไป
9. เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะและประสบการณ์ในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอน ในการสอนแบบมีส่วนร่วม คณะได้มีการสนับสนุนให้ผู้สอนจัดทำโครงการศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจชุมชนจากสถานที่จริง อันได้แก่ สถานประกอบการ ชุมชน และศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงต่างๆ
10. มีการวัดผลและประเมินผลการเรียน ก่อน- หลัง เพื่อวัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยอาจใช้แบบสอบถามให้นักศึกษาทำก่อนจะเริ่มเรียน และ ทำหลังจากสิ้นสุดการเรียนการสอน พร้อมทั้งมีการจัดทำรายงานหรือออกข้อสอบเกี่ยวกับหลักคิดที่ได้จากการศึกษาดูงาน